

Telegraful Roman

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
 Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
 Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze
Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele
să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douări 24 fil., — de trei 30 fil
rândul cu litere garmonde.

Nr. 7797/917. Școl.

Concurs.

Din fondurile arhidicezane sunt vacante următoarele stipendii, — pentru conferirea cărora se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul «Telegraful Român».

I. Din fondul Moga. Un stipendiu de 1000 (Una mie) coroane, pentru studii juridice sau filozofice la universitate.

II. Din fundația «Francisc Josif»: 3 stipendii de căte 100 cor. pentru studenți din școalele medii.

III. Din fundația Cologea: 2 stipendii de căte 100 cor. pentru studenți din școalele medii.

Cererile de concurs sunt a se adresa Consistorului arhidicezan, provizute cu următoarele documente în original:

1. Extras din matricula de botez;
2. Testimoniu din anul școlar trecut 1916/917;
3. Atestat de paupertate;
4. Alte eventuale documente recomandatoare.

Sibiu, din ședința Consistorului arhidicezan, ca senat școlar, ținută la 12 Octombrie 1917.

Consistorul arhidicezan.

Influența reformaționii
asupra bisericii românești din Ardeal
în secolul XVI.

De Dr. Ioan Lupaș.

(Fine.)

Dieta ținută către sfârșitul anului 1566 la Sibiu decide, să se predice pre tutindenea cuvântul lui Dumnezeu curat și să se înlăture superstițiile, iar aceia dintre preoții și episcopii români, care nu ar voi să primească adevărul, să stea la probă cu episcopul și superintendentul Gheorghe, aducând dovezi din Biblie și căutând să în teleagă adevărul. Iar dacă nu vor recunoaște adevărul nici după ce i-au înțeles, să fie îndepărtați din slujbele lor, fie că sunt episcopi români, ori preoți, ori călugări, și toti să asculte de acest episcop ales, superintendentul Gheorghe, și de preoții aleși de el. Ceice îi vor conturba pe aceștia, să fie pedepsiți cu pedeapsa infidelității (necredinții), adecă cu confiscarea averilor.

Din textul acestei legi se vede, că nu toți preoții români voiau să asculte de episcopul-superintendent Gheorghe și că mai erau în Ardeal și alți episcopi români, care n'au voit să primească învățăturile reformaționii. Unii dintre aceștia, în loc să discute cu Gheorghe și să aducă dovezi din sfânta Scriptură, au aflat mai potrivit a-și părăsi scaunul episcopal, avea și moșia, cum știm că a făcut și episcopul dela Geoagiu Sava și cum pro-

babil va fi făcut și episcopul Gheorghe dela Vad, care avea legături strânse cu Moldova, unde a fost sfântit. Superintendentul Gheorghe se plângă și în anul următor, că preoții nu-l prea ascultă, il batjocoresc și nu iau parte la sinoade. Ioan Sigismund îi amenință cu pedepse. Amenințarea n'a rămas fără orice efect. La începutul anului 1568 (14 Ianuarie) scrie episcopul Gheorghe din Teiuș către Bistrițeni, că mulți dintre preoții români au început a primi învățăturile lui de reformă.²

După moartea episcopului-superintendent Gheorghe din Sâangeorgiu, Ioan Sigismund confirmă ca succesor al acestuia pe episcopul Pavel din Turdaș (8 Februarie 1569), impunându-i ca datorie anume să predice cuvântul lui Dumnezeu în limba română curată și să reformeze tainele și ceremoniile conform învățăturii lui Cristos.³ Pe timpul acestui episcop răspândirea reformaționii între Români ardeleni a progresat și mai mult.

In 16 Octombrie 1569 preoții români de sub ascultarea episcopului Pavel au ținut sinod la Aiud, aducând cu unanimitate (egyenlő akarattal) următoarele hotărâri:⁴

1. Să se țină și să se urmeze toate lucrurile de credință, care sunt potrivite cu cuvântul lui Dumnezeu (deci au temeu în sfânta Scriptură), dar toate, care au fost introduse în obiceiurile obștei creștinești din partea oamenilor, în afară de cuvântul lui Dumnezeu (deci obiceiurile bazate numai pe tradiție) să fie lăsate la o parte;

2. Pentru sfintii cei morți și pentru alți răposați să nu se facă liturghie, nici rugăciune;

3. Cu toate că mai nainte, dacă i-a murit vre-unui preot soția, n'a fost permis să se însoare a doua oară, dacă a voit să rămână preot până la sfârșitul vieții, acum, în sinodul din Aiud, s'a hotărât, că fiind om evlavios, cu purtări bune și potrivit pentru serviciu, să fie îngăduit și să însură a doua oară și să rămână preot-învățător;

4. Fiecare preot să fie dator a explica credincioșilor în fiecare săptămână adeseori articoli de credință, Credeul, Tatăl nostru și rugăciunile, ca să le învețe aceștia. Care preot nu și-ar împlini datorința de a învăța pe credincioși, să fie scos din slujba bisericii;

5. Pe aceia dintre credincioși, care nu merg la biserică, să asculte cuvântul lui Dumnezeu și să învețe rugăciunile și Credeul, preotul să nu-i cumece la ceasul morții;

² «Ide felé sok kereszteny oláh pap vagyon». Iorga: Hurm. XV partea I, pag. 628.

³ «ut ipse Paulus de Thordas in hac functione sua... verbum Dei in ecclesiis wallachicis lingua wallachica pure et sincere propagare possit... ad documentum verbum Dei et reformatum sacramenta atque ceremonias juxta institutionem Christi». (Hurm. XV, I. p. 635).

⁴ Aceste hotărâri sinodale le confirmă și Ioan Sigismund prin decretul său din Alba-Iulia (30 Noemvrie 1569). Iorga I, c.

6. Preoții, care slujesc între Români sărbește, dacă nu învață poporul în limba română despre sfintele taine, să nu mai poată fi preoți.

Iar de încheiere se zice, că principalele țări să pedepsească cu asprime pe cei neascultători și nesupuși.

In 9 Decembrie 1570 trimetea din Lancrăm episcopul Pavel o scrisoare către Bistrițeni, să îndrumă preoții de acolo a lăsat la sinodul, care avea să se țină la Crăciun în Cluj, spre a discuta iarăși adevărurile Scripturii. Preoții erau obligați să meargă toți în persoană la acel sinod; ⁵ cei absenți vor lua pedepse aspre, ca să fie de exemplu și alțora. Totodată îndrumă preoții, să aducă bani de cheltuială cu sine, spre a putea cumpăra cărți românești: *Psaltirea* cu 1 fl. și altă carte, *Liturghia* cu 32 dinari.⁶ De aci se vede, că la 1570 există pentru Români ardeleni și o carte de *liturghie* tipărită în limba română. Această carte însă nu s'a păstrat niciodată exemplar și astfel a rămas necunoscută până acum.

Pentru zelul, cu care stăruia episcopul Pavel a răspândi reformaționia între Români, a fost lăudat și răsplătit din partea principelui Ioan Sigismund. Casa, curtea și grădina din Lancrăm, care formaseră proprietatea fostului episcop din Geoagiu Sava, dupăce acesta, nevoind să primească reforma religioasă, a părăsit Ardealul, — principalele Ioan Sigismund le-a dăruit episcopului Pavel, la sfârșitul anului 1570.⁷ Dar episcopul Pavel având, din pricina acestei case și moșii, neînțelegeri îndelungate cu Sașii din Sebeș,⁸ în 7 August 1574 a vândut acestora pentru 49 florini avere sa din Lancrăm și s'a mutat în Turdaș.

Murind episcopul Pavel pe la sfârșitul anului 1576 sau la începutul anului următor, dieta ardeleană ținută la Turda în Aprilie 1577 ia următoarea hotărâre: «deoarece și în obștea românească sunt mulți cari, luminați de Domnul Dumnezeu, s'au rupt de mărturisirea grecească și ascultă cuvântul lui Dumnezeu în limba lor proprie, murind superintendentul lor de până acum, am hotărât, că și ei să-și aleagă dintre dânsii un om învățat și drept, cu înțelegere adevărată, pentru a predica cuvântul lui Dumnezeu cel viu să nu contenească între dânsii, ci să meargă înainte».⁹

⁵ «Az oláh papok mind fejenként Kolozsvárat legyenek az synatban».

⁶ *Psaltirea* este cea tipărită de Coresi în Brașov la 1570, căci cea tipărită cu litere latine și atribuită însuși episcopului Pavel n'a apărut decât mai târziu: între 1570—1573 (cf. Sztripsky-Alexics: Szegedi Gerg. enekes könyve 16. századbeli román fordításban. Bpest 1911. pag. 142—144).

⁷ «... totalem et integrum domum discreti vladicæ Sawa calugeri in possessione nostra Lanckerek existentem habitam, quae per spontaneam eiusdem calugeri ex hoc regno nostro Transilvaniae egressionem, ob abrenunciationem professionis evangelicæ et doctrinæ christianæ factam, ad nos consequenterque collationem nostram i regiam rite et legitime devoluta esse perhibetur». Ferd. Baumann: «Zur Geschichte von Mülbach» în programa gimnaziului săsesc din Saschese 1888—89 p. 105—6.

⁸ «diuturnae lites cum dominis Sabesienibus... agitatae et ventilatae fuerant». Ibidem.

⁹ Erd. o. eml. III, pag. 118.

Astfel preoții români reformați au ales pe un frate sau neam al răposatului episcop Pavel, pe Mihail Turdaș. Acesta a tradus și tipărit la Orăștie (1582) «*Palia*», având împreună lucrători pe Stefan Herțe, predicator în Caransebeș, pe Efrem Zăcan, dascăl de dascălie tot acolo, pe Moise Peștișel, predicator în Lugoj, și pe Archirie, protopopul Hunedorii. Din titlurile acestora se vede, că reformaționea era răspândită și în părțile bănățene, unde Români aveau predicatori și o școală de dascălie, în care Efrem Zăcan pregătea pe viitorii învățători ai poporului.

Însă precum în Ardeal, nici în Bănat nu s'au învoit toți Români să primească învățăturile reformaționii. La începutul anului 1584 doi nobili români din Lugoj și Caransebeș au fost trimiși la Alba-Iulia, — unde reșide mitropolitul Ghenadie I, — să ceară preot pentru părțile lor, căci sunt 60 de sate, unde Români nu vor să-și dea copiii ereticilor să-i boteze.¹⁰

Cât timp au domnit în Ardeal principii din familia Báthory, fiind ei catolici, s'au strecurat în Ardeal și în părțile bănățene iezuiții, care au cercat să impede răspândirea reformaționii. Lor le convenea mai bine să rămână poporul român în legea cea veche, decât să primească reforma. De aceea au început a umbla să spovedească, să boteze și să predice chiar în limba română.¹¹

Astfel pe timpul Báthoreștilor tipărirea cărților românești, în spirit reformat, încețea în Ardeal. Stefan Báthory îndemnase la 1583 pe iezuitul Antoniu Possevino, să tipărească în limba română și maghiară diferite cărți, mai ales *catehizmul*, firește nu în spirit reformat, ci catolic.¹² Báthoreștilor au dat din nou voie preoților și episcopilor rămași statornici în vechea credință, să-și țină toate obiceiurile vechi, ritul și ceremoniile. La 1579 le-a asigurat și acestora prin lege dreptul de a și alege episcop.

De aceea vedem, că la 1588, când dieta din Mediaș decide din nou ca toți iezuiții să părăsească Ardealul în timp de 25 de zile și mai mult înapoi să nu se întoarcă,¹³ ei adreseză principelui Sigismund Báthory o jalbă tângindu-se, că numai lor nu li se permite să rămână în Ardeal, unde se bucură de libertate toate confesiunile, chiar și Români sunt suferiți, deși fac slujbe, chiamă

¹⁰ La 7 Februarie 1584 scrie iezuitul Ioan Paul Campani din Alba-Iulia: «Hodie Valachi duo nobiles missi sunt ex Lugos et Caransebes, provincia Valachica, petitum sacerdotem pro illis paribus, addentes: si venerit aliquis, curaturus 60 pagos, qui non volunt liberos suos dare haereticis baptizandos» (Fontes Rerum Trans. v. II. p. 30).

¹¹ Iezuitul Valentin Lado raportează, că a fost în Caransebeș, unde banul l-a primit bucuros; a spovedit aci 28 de înși, a botezat 18 copii și a predicat românește: «coactus sum illis concionari Valachice, linqua illorum, ... quia pauci sciunt Ungarice. Dominus Deus init me, ut possem discere lingua illorum et iuvare illos» F. R. Tr. II, 168—169.

¹² F. R. Tr. I. 286—7.

¹³ E. o. e. III, 239.

științii în ajutor, păstrează și cinstesc icoanele lor, ca și catolicii.¹⁴

Din hotărârile sinodului dela Aiud, afară de cea privitoare la limba română și la căsătoria a 2-a a preoților, puține au mai rămas în vigoare sub domnia Báthoreștilor. Aici se încheie întâia epocă de reformațiune în istoria bisericii române, pentru că să se ievască mai târziu, pe timpul lui Bethlen, Rákoczy și Apaffy, alte încercări nouă, destul de stăruitoare, dar având, în ultima analiză, același singur rezultat pozitiv: pătrunderea limbii române în slujba bisericească și inițierea unui însemnat curent de literatură națională!

Convocarea delegațiunilor. În foile oficiale din Viena și Budapesta au apărut rescriptele prealalte, prin care se face convocarea delegațiunilor pe ziua de 3 Decembrie nou în sesiunea ordinară, care de astădată se ține în Viena. Un rescript este adresat contei Czernin, ministrului de externe al monarhiei, care încredință cu pregătirea materialului ce e de supus aprecierii delegațiunilor, alt rescript sună la adresa ministrului president ungar Ales. Wekerle, îndrumat să se îngrijască să fie aleși delegații din partea parlamentului ungar, iar al treilea rescript e adresat în același scop ministrului president din Austria. Parlamentul ungar va alege delegațiunea în cursul săptămânii acesteia, iar parlamentul austriac ales-o mai de mult. Presidentul delegațiunii ungare va fi de astădată, ori contele Khuen-Hederváry, ori contele Stefan Tisza.

Din parlament.

Interpelarea deputatului Dr. Stefan C. Pop. (Fine).

Adresez d-lui prim-ministrului și ministrului de interne următoarea interpelare. (Citește):

1. Este aplecat onor. ministeriu a dispuse închiderea internărilor cetățenilor români, pe baza §-lui 10 al legii 1914: L, a dispuse liberarea lor și despăgubirea lor pentru pagubele suferite?

2. Intră că întoarcerea unora la căminuri ar fi periculoasă din punctul de vedere militar, este dispus ministrul a permite acestora să se mute la rude sau prietenii?

3. Este dispus guvernul a forma un consiliu de magistrați, cari în mod cu totul independent de guvern ar îngriji de cheia internărilor, ar lua măsuri pentru reabilitare și ar stabili suma despăgubirilor?

4. Este dispus ministerul, ca pe baza legii din 1914: L, § 10, să îndeplinească datoria sa, de a îngriji, ca tot ce este ne-

¹⁴ «etiam Valachi, qui et missas celebrant, et Santos invocant et imagines ipsorum retinent ac venerantur, sicut et nos, in regno tollerentur». F. R. Tr. II. pag. 242.

cesar pentru acei, cari nu se pot susține din proprii mijloace, să li se dee, și a-i îngriji cu îmbrăcămintea și lemnul de foc?

Înțelesul punctului 2 al interpelării este acela, că dacă din interes militar vre-un internat nu poate fi liberat, fie din cauză, că șade aproape de câmpul de luptă, sau chiar în zona de operații, să i se permită a se muta la rude sau prietenii, la cari poate trăi. Aceasta este recomandabil și din punct de vedere fiscal, fiindcă astfel statul ar scăpa de mari sarcini. Si cred, că guvernul are dreptul a lăsa măsuri de îndreptare, însă nu dreptul a face opera de răzbunare. Atrag atenția onor. Camere asupra unui fapt curios. Când cineva să sub acuzare de instigație, este pierdut, chiar când cele trei foruri competente au pronunțat nevinovăția lui, ba în multe cazuri s'a stabilit minciuna și reaua voinei a martorilor. Este destul să fie intentat contra cuiva un asemenea proces, ca acela să fie decretat ca nesigur.

Cred că stabilirea faptului dacă unul este sigur sau nesigur (verlaesslich), s'a făcut cu puțină conștiință și că s'au comis foarte multe abuzuri sub titlul «interesul armatei».

Rog foarte mult pe onor. domn prim-ministrul și guvernul, să nu dispună o procedare birocratică, căci aceea nu va duce la nici un rezultat și nu se va găsi nici un om în lume, care judecă logic, și care ar putea motiva, că s'au internat oameni aduși din alte locuri decât terenul operațiilor militare, sub motivul intereselor militare.

Sunt internați cei mai de treabă și corecți oameni din regiunea comitat. Cluj și Bihor, și astă numai din cauza, că foștii săși al partidului munceau nu-i plăceau români. (Mișcare și contraziceri).

Onor. Cameră, rog a rezolva această chestie pe baza dreptului și a legilor.

La interpelarea aceasta domnul ministrul de interne Ugron Gábor a răspuns numai decât următoarele:

După invaziunea trupelor române au fost într-adevăr internați cetățenii de naționalitate română pe baza § 10 al legei L: 1914, dar nu în aşa fel, cum a arătat-o în culori sinistre dl deputat, și anume, nu din punct de vedere preventiv. Dacă internarea s-ar fi făcut din punct de vedere preventiv, și nu represiv, atunci numărul celor internați ar fi fost mult mai mare decât 825. Au fost internați în total 825 înși, din cări 290 mai sunt astăzi internați, iar pentru 535 nu mai este motiv de internare.

Cât pentru întreținerea celor internați, conform unei înțelegeri între ministerul de interne și cel de răsboi, acest din urmă a luat în sarcina să susțină și a plătit internaților ajutorul, care până la 1 Martie 1914 era către o coroană pentru copii mai mici de 8 ani, iar de atunci este de 2 coroane pentru toți fără deosebire. Admit și eu, că față cu scumpirea traiului, această sumă a devenit insuflătoare și tratez cu ministerul de răsboi pentru urcarea acestei subvenții la 4 coroane zile. Internații au avut într-adevăr de luptat în acele 27 comune din comitatul Sopron cu greutăți, atât în ceea-ce privește alimentarea, cât și încălzirea, dar chiar eri a fost acolo un delegat trimis de mine și care-mi

raportează, că greutățile ce întâmpină internații cu hrana, îmbrăcămintea și încălzirea, nu sunt mai mari, decât cele ce suferă restul populației din comitatul Sopron. (Așa este în stânga).

Pot asigura pe dl deputat, că toate măsurile în interesul populației din comitat Sopron, vor fi luate, fără a se face distincție între internați și ceilalți locuitori. (Aprobări).

Cât pentru susținerea d-lui deputat, că au fost internați români numai fiindcă n-au plăcut săși de atunci, observ, că această afirmație, după părerea mea, nu corespunde faptelor, deoarece și astăzi mai sunt internați 290, și informațiile relative la ei nici n'au fost date de săși. Toate internările sunt motivate, toate revizuirile în privința unora din internați au fost ordonate de luni de zile, pe baza acestor revizuiri unii din internați au fost liberați și trimiși acasă, altă parte însă a rămas mai departe internată, pe baza hotărârii unanime, atât a autorităților civile, cât și militare. Si considerațiile lor trebuie să le avem și noi în vedere, când între inimicul nostru se află și națiunea română.

Când pentru faptul, că s'au internat și locuitori din alte localități, eroarea d-lui deputat provine de acolo, că nu localitățile în chestie, ci anumiți locuitori ai lor, s'au dovedit, că nu sunt de incredere. (Aprobări). Să fie convins dl deputat, că nu vom menține pe viitor internarea nimănui, pentru care autoritatea civilă sau militară nu cere măsura aceasta. Rog onor. Cameră a lăsa cunoștință de răspunsul meu. (Vii aprobări).

Președintele: Dorește dl interpelant a lăsa cuvântul?

Dep. St. C. Pop: Onor. Cameră! Regret, că n'am primit dela dl ministru răspunsul așteptat. Eu am crezut că d-l ministrul are obligația morală a spune, că internările au incetat eo ipso (dela sine), căci a trecut timpul lor. Am așteptat, că d-l ministrul să spună: Da, le dău libertatea, căci actualul guvern democrat dă fiecaruia dreptul de a se rehabilița. (Sgomot). Cer iertare, dar domnește ordinea celui mai obscur «cabinet noir» și nenorociții nu știu nici aici, de ce sunt acolo. Sau sunt și acolo motive secrete? Tocmai într'un stat liber și democrat trebuie dat fiecaruia posibilitatea de a se rehabilița. (Strigătă în stânga: Si față de spioni?) Mă rog, dar d-voastră cari voiți a alcătuī o lume nouă în Ungaria..

Dep. Sigmund Eitner: Da, dar o lume maghiară! (Aprobări în stânga).

Dep. St. C. Pop: Atunci noi n'o să mai avem loc aici? (Sgomot). Voți să alcătuī o lume, în care naționalitățile nu mai au loc? (Strigătă în stânga: Va fi loc, dar pentru cei cinstiți). Noi cu cinsti și cu jertfe ne-am stabilit în limitele acestui stat!

O voce din stânga: Cu jertfe?

St. C. Pop: Cu atâtea jertfe, ca și d-voastră, ba mai mult: am luptat contra frațiilor. Am fost într-o poziție grea, și totuși ne-am făcut datoria. M-am așteptat ca d-l ministrul să declare, că suspendeză internările. Sau dacă nu le suspendeză, să spui cu ce acuză pe internați, ca aceștia să se poată apăra. Sântem în anul al 4-lea

de răsboi, doar nu voiți, ca aceste familii să fie complet ruinate, dacă acest răsboi — ferească Dumnezeu — mai ține cinești că. Căci doar în acest caz, e vorba de o pedeapsă mai grea decât închisoarea. Eu simt și știu, că dv. toți judecați ca mine, căci un om cu spiritul dreptății nici nu poate judeca altfel. Această nenorocire nu poate să strige viitorul și existența acestor familii, numai pe baza unor învinuire false, în contra căror nu se pot apăra cei acuzați. In acest caz e mult mai bine pentru acei cari au furat și au ajuns în închisoare, căci aceia știu, că după un timp anumit vor fi liberi. Rog foarte mult a judeca situația noastră după normele dreptății și ale cavalerismului. Luati în considerație, că sute de mii de români au căzut și au apărăt cu arma, alături de d-voastră, această patrie. (Sgomot). Da, trebuie să spunem: «Frate, te acuză cu aceasta, îți deschid calea de a te rehabilita». Citez cuvintele conducătorilor d-voastră, cari au spus, că fără rehabilitare, puterea dată guvernului duce la tiranie. Si va fi într-adevăr tiranie, dacă veți distruge familiile cu totul nevinovate și anume cetățenii ungari. Regret foarte mult, dar nu pot lăsa la cunoștință răspunsul d-lui ministru.

Președintele: Cred că d-l ministrul de interne a răspuns la această interpelare și în numele d-lui prim-ministrul?

Ministrul de interne Ugron: Da! Dieta ia răspunsul la cunoștință.

(După F. P. R.)

REVISTĂ POLITICĂ.

Chestiunea polonă. Cercuile politice din Varșovia constăță cu mulțumire, că punctul de vedere austro-ungar în deslegarea problemei polone se apropie de realizare. Deși amănuntele nu sunt încă cunoscute, totuși se socotește ca sigur, că per tractările în chestiunea aceasta sunt foarte înaintate, acceptându-se aşa numitul *program austro-polon*. Programul consistă în aceea, că monarhul nostru Carol va primi titlul de *rege al Poloniei*. Astfel Polonia ar fi să fie împreună cu Austro-Ungaria prin *uniune personală*. Galitia va face parte din regatul polon. Același raport e vorba să se introducă și între Prusia și între *Litvania și Curlanda*, al căror duce are să fie regele Prusiei.

Ziarul *Fremdenblatt* din 10 I. c. dă lămuririle următoare: *Polonia* este stat independent. Dacă în ziua, când se va încheia pacea, Polonia își va exprima dorința de a intra în legătură mai strânsă cu monarhia austro-ungară, nu vom avea nici un motiv să respingem dela noi regatul acesta. Polonia, ca stat neatârnător și amic al monarhiei, are să hotărască ea însăși asupra sortii sale viitoare.

ratoribus in christianos commotae... *Iraeneus* episcopus et martyr Sirmii... cum esset persecutio sub Diocletiano et Maximiano imperatoribus... multas pro Christi amore persecutions praferens, digna confessione palmam victoriae promeruit;... *Hermylius* et *Stratonicus* martyres Singiduni (Belgrad, Nándorfehérvár), «in hac urbe anno Christi 315 martyrium subierunt»; *Nicetas Dacorum* episcopus. «Dacia vetus partem Ungariae, Transilvaniam et vicinas aliquot provincias complectabatur, ubi sub exitum quarti et initium quinti seculi floruit S. Nicetas Episcopus... qui feras et barbaros gentes evangelii praedicatione (mites) reddidit, ac manuetas». (Acta Sanctorum Ungariae ex Ioannis Bollandi soc. Iesu theologi eiusdem continuatorum operibus excerpta. Cassoviae. 1744. p. 5, 8, 10, 104, 105, 117, 178, 294, 295).

«*Rutilus* și soții, martirii Sabariei, (Szombathely) în Pannonia pe la anul 194 (deci Cristos); *Quirinus* episcopul din Siscia (Szisztek) care după aceea pe timpul lui Galerius Maximianus fiind prins și dus în Sabaria la cărmuitorul Panoniei prime, a suferit muceniea cu moarte glorioasă; *Srenus* monahul și martirul din Sirmiu pare să fi suferit către împăratii Dioclețian și Maximian contra creștinilor... *Ireneu* episcopul și martirul din Sirmiu, când a fost prigionieră creștinilor pe timpul împăratilor Dioclețian și Maximian, indurând multe persecuții pentru dragostea lui Cristos, prin vrednică mărturisire a dobândit cununa biruinței». *Nichita*, episcopul Daciei. «Vechia Dacie cuprindea o parte a Ungariei,

FOIȘOARA.

Material pentru istoria bisericii.

Când a intentat mitropolia noastră ortodoxă română procesul ordinat pentru mănăstirile din Banatul timișan, administrate de sărbători, — delegații congrresa bisericii noastre s'a adresat mai multor oameni de litere, istoriografi de ai noștri, cu cercetarea, ca să adune datele istorice, cunoscute de el, referitoare la mănăstiri și la comunitatea noastră bisericească din trecut cu sărbători, pentru că nu poate fi utilizate în proces, din partea avocaților încredințați cu reprezentarea intereseelor mitropoliei noastre în fața judecătorilor competenți a aduce sentință în cauza aceasta. Unul dintre cei cercetați ni-a pus la dispoziție materialul istoric, adunat atunci și folosit în mare parte în *replica* înaintată judecătoriei regești din Buda-pesta, și cu placere îi facem loc în coloanele ziarului nostru, atrăgând atenția cetățenilor asupra interesantelor date pe care le conține. Lucrarea, cu a cărei publicare începem astăzi, e următoarea:

I. Relațiunile etnografice și eclesiastice ale românilor cu sărbători din Ungaria.

Trebuie să tacere tonul disprețitor și difamant în care vorbesc frații în Crișos, reprezentanții ierarhiei sărbători, despre poporul românesc și originea lui, căci nu se cuvine nouă, Arhiepiscilor, reprezentanții lui Cristos pe pământ, să propove duim altă Evanghelie, afara de cea propovestită de el, care nu face osebire între oameni după naștere sau origine: «Pentru

că printre unii Duh noi toți într-un trup ne-am botezat, ori Jidovi, ori Elini, ori servi, ori liberi», zice sf. apostol Pavel. (I Cor. XII. 13).

Chestiunea, care formează obiect de controversă între ierarhia bisericii sărbători și cea a bisericii ortodoxe române, reclamând o dreaptă soluțione, se mișcă în jurul acestor întrebări:

1. Există sau mănăstiri gr.-or. în Ungaria și popoare, care au profesat constant cultul bisericii orientale în regatul ungar, dela întemeierea lui și până la a. 1864, când s'a reînființat Mitropolia ortodoxă română, și românii s'au despărțit de sărbători?

2. Românii și sărbători locuiesc împreună pe pământul patriei ungar și format-ai o aici o comunitate religioasă, sau comuniune bisericească până la a. 1864?

Incubații voind să revindice dreptul de prioritate a sărbătorilor față cu românii în biserica orientală din Ungaria, atribuiesc străbunilor lor meritul de a fi precursori și cei mai vechi depozitari ai creștinismului pe pământul patriei noastre, zicând, prin rostul Pr. Sf. Sale Patriarhului Lucian Bogdanovics, următoarele: «Történeti íróink kétségtelenül megállapították, hogy földünkön, melyet ma magyarnak nevezünk, különböző hatások alatt már az óskeresztény századok óta, a nagy népmozgalomkorában szláv jellegű keresztenység fejödött püspökségekkel és hierarchiákkal, Már Maximianus Galerius és Diocletianus római császárok alatt említik a martyrologium Pannoniában, a Száva parti Sírmium város görög monostoregyházát, melynek szent Ireneus volt a püspöke. Itt szenevezett vértanui halált Sírenus nevű szerzetes

Finlanda. Guvernul Rusiei a aprobat proiectul de lege despre raportul dintre Finlanda și Rusia, și a învățat ca acest proiect să fie desbatut în camera finlandeză. Proiectul de lege declară, că teritorul Finlandei rămâne unit cu Rusia, dar va avea guvern separat și legislatură deosebită. Forma de stat finlandeză va fi *republica* cu președinte al său propriu și cu un consiliu de miniștri; dar tratate cu statele străine are să închee numai guvernul rus.

*

Rusia. Maximaliștii, aderenți păcii, sub conducerea lui *Lenin*, au izbutit să pună mâna pe putere și să răstoarne guvernul lui Kerenski. Rusia are acum al *treilea* guvern revoluționar. Cel dințăi, al lui Miliucov, a detronat pe țarul Nicolae II; Kerenski a răsturnat pe Miliucov, iar Lenin pe Kerenski... Cu toate că maximaliștii vorbesc mereu de libertate și de pace, nădejdi prea mari de pace separată nu se pot lega nici de guvernul lui Lenin. Despre nouișef, despre *Lenin*, se zice, că se teme nu cumva puterile centrale, ieșind biruitoare din răsboi, să restaureze domnia țarismului în Rusia.

De altfel situația țării se caracterizează prin apelurile mai nouă date de *sovietul* dela Petrograd. Sovietul, consiliul muncitoresc și militar, se adresează cătră comitetele armatei și le spune următoarele: Garnizoana și proletariatul din Petrograd au dat jos guvernul lui Kerenski, care s'a opus poporului și revoluției. Răsturnarea s'a făcut fără vărsare de sânge. Soldații sunt provocăți să supravegheze atitudinea comandelor. Programa noastră este: 1. Propunere fără amânare cu privire la pacea democratică; 2. Cedare de pământ țărănilor; 3. Convocarea neîntârziată a constituantei. Soldați! Pentru pace! Pentru pâne! Pentru țar! Pentru puterea poporului! Apelul sovietului cătră companiei și comitetelor judecătoarești conține următoarele: Congresul general rusesc a hotărât să steargă pedeapsa cu moarte la front, reintrodusă de Kerenski. Toți soldații și ofițerii, deținuți pentru crime politice, au să fie imediat puși în libertate. Foștii miniștri: Conovalov, Kışkin, Terescenco, Iantovici și Nikitin sunt arestați de comitetul revoluționar. Kerenski a fugit. Se ordonă tuturor organizațiilor de armă să iee măsuri pentru deținerea lui Kerenski și extrarea lui la Petrograd.

Transilvania și câteva ținuturi învecinate, unde cătră sfârșitul secolului al IV-lea și începutul secolului al V-lea era în floarea vieții Sf. Nichita Episcopul, care neamurile sălbatice și barbare prin prin predică evanghelie le-a făcut pacinice și blânde. (*Acta Sanctorum Ungariae ex Ioannis Bollandi soc. Iesu theologi ejusdem continuatorum operibus excerpta. Cassoviae. 1744. p. 5, 8, 10, 104, 105, 177, 178, 294, 295.*)

In epoca romană nici creștinismul grec n'a putut prinde rădăcini și a stăpâni în provinciile imperiului roman de la Dunăre, pentru că acestea, precum atârnau politicește de Roma, așa bisericește atârnau de patriarhul Romei. Istoricul Socrates din secolul V spune că, împăratul Constant (337-350) voind să convoace un sinod pentru aplanarea certelor dintre arieni și ortodoxi: «*Episcopii apuseni*, între cari se înțeleg Tracică, Macedonienă, Eladică, Dacică, Panonienă, (afară de Ursacius al Sigidunului, Valens al Mursie și Photin al Sirmului) au răspuns că ajunge credința adeverită în Niccea și alta nu mai trebuie». (Socrates, Hist. eccl. lib. II. c. XIX). Dositeu, patriarhul Ierusalimului, bazat pe relatăriile autorilor contemporani, zice că Ursacius și Valens, lăpădându-se la urmă de dogma lui Arie, «ca cei ce erau amândoi supuși tronului Romei, cetățenii dela Patriarhul lor, Iuliu al Romei». (Dositheos: *Istoria regnorum et Iesu Christi*. 1715 lib. II. c. V. §. 15 c. VIII. §. 1 lib. III. c. IV. §. 8).

(Va urma)

Răsboiul.

9 Noemvrie n.

La Lisenza a fost sfidată rezistența italienilor și trupele aliate au trecut prelungindenea râul acesta, la *frontul din Italia*, înaintând spre vest. Trupele noastre înaintează și prin munții dela granițele Tirolului, prin ploaie și zăpadă.

La *frontul istic* și în Albania nu s'a întâmplat nimic mai însemnat. În Macedonia trupele germane și bulgare au adus din șanțurile dușmane prisonieri și o mitralieră. Pela Kiupri și Prosenic trupele engleze au încercat să înainteze, dar bulgarii le-au respins cu contraofensiva lor puternică.

La *frontul vestic*, în Flandria, focul de artillerie s'a potențiat după ameaș pe teritorul dela Yser, la Pôlcapelle și la Paschandele, în mod însemnat. Asemenea și în Artois. La Acheville și Scarpe germanii au respins trupe de recunoaștere engleze. La gruparea de armate a clironomului german nu s'a ivit eveniment mai însemnat. La armata principelui Albrecht de Württemberg trupe franceze au încercat să înainteze, după o pregătire corespunzătoare, cu aruncarea de valuri de foc, dar au fost respinse. Germanii au mai nimicit 13 aeronave dușmane.

10 Noemvrie n.

Frontul *italian*. Trupele noastre intră tot mai adânc în țara dușmană, învingând pe italieni pretutindenea unde se opun și intră în luptă deschisă. Se accentuează în raportul oficios bravuroasa purtare a diviziei de infanterie numărul 94, care a săvârșit prestații extraordinaire în curs de zece zile. Au ajuns de nou în captivitate 10.000 de italieni, dela cari au luat ai noștri 91 de tunuri și multe mitraliere. După lupte grele și înverșunate de stradă, trupele noastre au luat cetatea *Asiago*. Trupele aliate au ajuns la râul *Piave*.

Frontul dela *vest*. La gruparea de trupe a moștenitorului de tron bavarez Rupprecht, în Flandria, englezii au început în zorile zilei atacul, dar înaintarea lor a fost împedecată de germani. Pe celelalte locuri s'a desvoltat după ameaș foc puternic de artillerie. La gruparea de armate a clironomului german batalioane de gardă germane au ocupat poziții franceze. Atacurile dușmane, cari s'au repetat și în cursul nopții, germanii le-au respins cu perdeți mari pentru francezi, dintre cari 240 au ajuns în captivitate, cu 7 ofițeri. La celelalte fronturi situația e neschimbată.

II Noemvrie n.

Frontul *italian*. La râul Piave italienii se pregătesc de rezistență. În munți operațiunile decurg cu succes. Orașul Bellune e în mâinile noastre. Pe teritorul celor șapte comune am ocupat niște înălțimi însemnate. Contra atacurilor italiene, abstragând dela un episod local, n'au avut succes. Dușmanul a pierdut câteva sute de prizonieri.

Frontul dela *vest*. În Flandria, la gruparea de armate a moștenitorului de tron bavarez Rupprecht, englezii au luptat cu îndărjire între Pôlcapelle și Paschandele, pentru cucerirea unei înălțimi. Li-a succeso se între în linia de apărare germană, de unde au dat asalt asupra înălțimii, pe care voiau se pună mâna, dar batalioane germane li-a respins atacul, pe care dușmanul l-a repetat încă de cinciori, fără succes. Din locurile cucerite infanteria germană a scos pe englezi. Lupta s'a terminat seara cu perdeți mari pentru dușman. Pe celelalte locuri s'au dat lupte de artillerie la frontal acesta. La celelalte fronturi nu s'a ivit eveniment mai însemnat.

Rugămintea cătră familiile ostașilor noștri. (Apel cătră preoțimea și alți cărturari ai noștri).

Neînduratul și înfricoșatul răsboi ne cere să-i punem la indemâna total cu ce bunul Dumnezeu ne-a înzestrat. El ne cere jertfa de sânge a părintilor noștri, a fiilor noștri, a soților, a fraților, nepoților, cumnaților și a celorlalți ai noștri, dar ne mai cere, ca, în cât ne stă în putință, să dăm și din agoniseala noastră, a celor rămași acasă.

Un mare număr al bravilor noștri ostași, în urma răsboirii neîntrerupte, astăzi se găsesc zăcând prin spitale, departe de căminul lor, departe de cei cu mai mare durere pentru suferințele lor, îndurare pentru Patrie și Tron.

Rugămintea noastră de față, adresată familiilor bravilor noștri ostași, se face în folosul, spre bucuria și mulțumirea sufletească, măcar și numai în parte, a ostașului nostru de prin spitale. Dorința noastră este ca de sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, să-l suprindem cu cât de puțin din rodul mânălor lor săi de acasă.

Pe când îndrăsunim a rugă pe toate familiile noastre dela orașe și dela sate, cu locuință în comunele de pe teritorul comitatului Sibiu, ce nu să găsească la depărtare mai mare de 35 kilometri de Sibiu, să binevoiască și dăruim din avutul lor pe lângă haine potrivite și căte 10-20 deca unoare și unt, 3-10 bucăți ouă, 1-5 klg. făină, dela 1/4 până la 1 klg. slănină, 1/2 - 1 klg. lictar și miere, dela 1/4 - 1 ferdelă de mere și nuci, cum și alte alimente, pe atunci apelăm totodată și la preoțimea și la alți cărturari ai noștri, să aducă căt mai curând, dar cel mai târziu *Duminecă* în 18 Noemvrie n. la cunoștința obștei din comună dorința noastră și în același timp să binevoiască a deschide *liste de contribuire*, în cari să se inducă numele contribuentului (dăruitorului), lucrul dăruit și cantitatea lui.

Dacă fiind că «*Reuniunea economică să sească din Sibiu*» a apelat și ea la toți ai lor în acest înțeles, aflăm de potrivit, ca în *comunele mixte* să se înceapă și să se facă acțiune comună și în frâfească și creștinăscă înțelegere între preoții noștri și cei ai altor confesiuni.

Darurile ce se dau și cari au să incurgă în zilele din 18-25 Noemvrie n. să se înmagazineze la loc ferit și sigur, fie la locuința notarilor, primarilor, învățătorilor sau la a altor fruntași din comună.

Tot ce s'a adunat, se trimite bine pachetat și provăzut cu lista dăruitorilor cel mai târziu până *Duminecă* în 5 Decembrie n. c. la adresa Comitetului *Reuniunii economice săsești din Sibiu*, care a binevoit a lăsa asupra sarcina adunării, a pregătirii, confectionării alimentelor și împărțirii darurilor de Crăciun.

Dacă în comună nu s'ar găsi cără sau trăsuri pentru transportarea la Sibiu a lucrurilor dăruite, cei competenți să aducă acest lucru de cu vreme la cunoștința numitului comitet, care va expora pentru acest lucru cără militare.

De încheiere ne mai rugă, ca cei cari adună și jertfesc în acest scop umanitar și creștinesc, bineplăcut și oamenilor și lui Dumnezeu, să binevoiască a ne transpune și nouă, la timpul său, căte o copie a listei de contribuire, însoțită de un scurt raport cu date de interes obștesc.

În firma speranță, că glasul nostru modest va afla și de date aceasta răsunetul dorit, suntem cu frâfească dragoste.

Sibiu, 7 Noemvrie 1917:

Comitetul central al «*Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu*».

Pant. Lucuța, Vic. Tordășianu, president.

NOUTĂTI.

Viața Regelui nostru în primejdie. O stire înfiorătoare ne-a adus Duminecă dimineața firul telegrafic. Viața Maiestății Sale, Impăratului și Regelui nostru Carol, s'a aflat Sâmbătă în mare primejdie. Monarhul se afla în Gorița, orașul acum de curând recuperat dela italieni. Plecând din Gorița cu automobilul, avea să treacă peste un râu de munte, care crescuse în urma ploilor. La mijlocul râului automobilul s'a oprit în loc, n'a mai funcționat. Un servitor de curte și un sergent major de gardă au încercat să ducă pe Maiestatea Sa la mal, dar au fost răpiți de valuri și duși de trei până departe de automobil. Au sărit însă iute întru ajutor ceilalți din suita Monarhului, în frunte cu principale Felix de Parma, cununatul Regelui nostru, și după mari sfotări au fost scoși din apă, atât Maiestatea Sa, cât și ceilalți doi servitori credincioși ai săi. Maiestatea Sa se află bine.

Distinctii. Maiestatea Sa Monarhul, cu ocazia victoriilor noastre din Italia, a conferit arhiducelui Eugen și feldmarșalului Hindenburg diamantele la crucea pentru merite militare cu decorația de răsboi clasa primă, precum și alte distincții înalte celorlalți vrednici comandanți.

Conferența episcopală. Membrii episcopatului romano-catolic, și greco-catolic, sub prezența primatului cardinal Ioan Csernoch, s'au întrunit în 7 l. c., la Budapest, în conferință obișnuită de toamnă. Conferența s'ocupa în deosebi cu afacerea autonomiei romano-catolice, care se apropie de realizare, și cu problemele legii nouă canonice. La conferință au participat dintre prelații gr. cat. români, episcopii dela Oradea Lugoș și Gherla; iar mitropolitul dela Blaj, Dr. Victor Mihályi, și-a scuzat absența.

Lucrarea dominului Dr. Ioan Lupuș, despre «Influența reformației asupra bisericii românești din Ardeal în secolul XVI», cu a cărei publicare terminăm astăzi, și care a apărut mai întâi în revista «Transilvania», va fi publicată, după cum suntem informați, și în traducere germană, în organul oficios al bisericii evanghelice din Ardeal.

Cărțile de serviciu. Conform hotărârii ministeriale, începând cu 1 Ianuarie 1918 toate cărțile de serviciu trebuie să poarte *fotografia* persoanei respective. — Poliția orașului nostru înștiințează, că vechile cărțile au să fie înaintate poliției (ușa nr. 4), în timpul din 1 Decembrie 1917 până în 1 Ianuarie 1918, pentru a fi schimbată cu cărțile nouă. Cei interesați au să-și aducă fotografia (pe hârtie subțire), 60 fileri pentru cărticică, și timbru de 30 fileri.

Post vacant. Se publică concurs pentru ocuparea postului vacant de *subnotar* în Câlnic (Kelnk), cercul Sebeșului, comitatul Sibiu. Postul este împreunat cu salar de 1400 coroane, locuință liberă și 2 stăjeni de lemne de foc. Petițiile se trimite, până în 25 Noemvrie n. a. c., la primătorul cercului Graef.

† Văd. Cleopatra Dr. Brândușian n. Muntean de Felső Lapugy a repausat în Domnul Joi la 1 Noemvrie 1917, în Sibiu, în 80-lea an al etății sale. Rămășițele pământești ale defunctei au fost transportate în cimitirul comun din Blaj, Luni la 5 Noemvrie orele 2 d. a. dela gara veche din Blaj. Fie pomenirea ei binecuvântată!

Correspondența prisonierilor militari. Ministrul de interne ungur face publicul atent, să nu mijlocească nici decum corespondența prisonierilor de răsboi. În considerare că astfel de corespondență este strict controlată, mijlocitorii se expun la neplăcerea de a fi deținuți și ascultați.

Aviator rus în Ardeal. De-asupra orașului Csikszereda s'a ivit în 5 l. c. un biplan rusesc și a aruncat bombe, care n'au produs nici o stricăciune. Aeroplanel a fost silit să se coboare, iar conducătorii săi, doi ofițeri ruși, au căzut în captivitate.

Rece prim're. Prim-ministrul englez Lloyd George a fost întâmpinat la Roma cu multă răcele. Când automobilul său trecea pe una din străzile României, mulțimea a manifestat împotriva ministrului. Din strigătele massei iritate se constată, că italienii consideră pe Lloyd George ca vinovatul de căpetenie în catastrofa națională a Italiei.

† Ioan Căliman, inv. pensionat în Cornățel, a incetat din viață Joi, în 26 Octombrie v. c., în anul al 76-lea al etății. Rămășițele sale pământești au fost aşezate spre vecinica odihnă Duminecă, în 29 Octombrie v., la 1 oră d. a., în cimitirul de lângă biserică gr.-or. rom. din Cornățel. Odihnească în pace!

In loc de ghete. Pe lângă tot năcazul ce coplesește țara, italienii au timp să se ocupe cu chestiunea lipsei de ghete. Ziarul din Roma scriu anume, că un excelent chimist italian recomandă compatrioților săi, cari nu prea au ghete, să-și țină picioarele de mai multe ori după olaltă într-o soluție de acid bromic; prin aceasta pielea piciorului se învărtosează ca talpa și primește o coloare galbinie, ca ghetele de vară. Dacă voiești să paradezi cughete lustruite negre, zice chimistul italian, n'ai decât să-ți văxesti picioarele scoase din soluția acidului bromic...

Pentru sanatorul de tuberculoși. Au mai contribuit, în urma inițiativei luate de cassa de asigurare a muncitorilor din districtul Sibiuului, următorii domni: Iosif Krauss 20 cor. Wilhelm Göllner 100 cor. Carol Engber 20 coroane; apoi comunele următoare din cercul pretorial al Nocrichului: Alțina, coroane 31.94; Cichindeal, 4.10; Glimboaca, 10. Fofeldea, 30. Hozman 63.44; Cornățel, 5. Ilimbav, 34. Chirpăr, 30.74; Marpod, 30. Săcădate, 38.90; Szaszház, 48. Nocrich, 55.65; și Vurpăr, 59.50 Le esprimă mulțumită tuturor: Direcția.

Teatrul cinematograf. Se reprezintă la Apollo, în Str

Nr. 8058/1917 Epitr.

(225) 3-3

Publicațiune.

Consistorul arhidiecezan dă în arândă moșia sa de pe hotarul comunelor Iclandul mare și Bodoni în mărime de 681 jugere pătrate pe 6 ani, cu începere din 1 Ianuarie 1918, până în 31 Decembrie 1923.

Esarendarea se face prin *oferte în scris* — cari se pot înainta și preda la mâna delegatului consistorial, referentul Nicolae Ivan, — Vineri la 10/23 Noemvrie dela orele 3 până la 5 p.m. în biroul acelui referent, *sigilate* — conținând o adeverință dela cassa arhidicezană ca reflectantele a depus vadiul de 4000 coroane — în număr ori în hârtii de valoare, și o declarație, că cunoaște condițiile de licitație și se supune acelora întru toate. Condițiile de licitație se pot vedea în biroul referentului dela ziua publicării până la ziua licitației, eventual se și pot decopie.

Sibiu, la 20 Octombrie 1917.

Consistorul arhidicezan.

Nr. 370/1917

(226) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de paroh din parohia de cl. I din Orăștie, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B.

Reflectanții au a înainta petițiile de concurs, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se și prezenta — cu prealabilă încunoaștere — la biserică pe timpul serviciului divin, spre a-și arăta dexitatea în serviciile preoștești.

Concursurile sunt după espirarea terminului nu se vor considera.

Orăștie, la 15 Octombrie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Orăștie în conțelegeră cu comitetul parohial.

Vasile Domșa,
protopresbiter.

Nr. 101/1917

(227) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa a III-a Sâncraiu cu filia Calanul mic din protopresbiteralul Hunedoara, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful român».

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea dotației dela stat.

Cerile instruite conform normelor în vigoare să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar reflectanții să se prezinte — cu prealabilă încunoaștere a subsemnatului — în parohie, spre a face cunoștință cu porțitorul.

Hunedoara, la 11/24 Octombrie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Hunedoara în conțelegeră cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu,
protopop administr.**Deschidere de prăvălie.**

Aduc la cunoștința prea onoratului public, că am deschis pe **Promenada Bretter**, în palatul consistorial, în Sibiu, o

Prăvălie de ceasornice.

2-2 (224)

Primesc în această ceasornicărie

toate felurile de reparaturi de orloage,
cu prețurile cele mai ieftine.

■ Pentru executare promptă și perfectă se garantează. ■

F. SCHNEIDER, ceasornicar.

Nr. 357/917.

(222) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan temporal în parohia de cl. II Toltea-mare și filia Toltea-mică, din protopresbiteralul Orăștiei, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea dela stat, în proporția statorită în ședința comitetului și sinodului parohial din 1 Octombrie 1917, aprobată de Venetul Consistor sub Nr. 7649 Bis.

Concurenții să-și înainteze cererile, instruite cu documentele prescrise pentru preoți cu pregătire superioară la subscrismul oficiu în terminul arătat, și să se prezinte în vre-o Dumineacă sau sărbătoare în biserică, cu prealabilă încunoaștere a subscrismului, spre a oficia, cântă sau predica.

Orăștie, la 1 Octombrie v. 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Orăștie, în conțelegeră cu comitetul parohial.

Vasile Domșa,
protopop.

Nr. 552/917

(229) 1-3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școală confesională gr. or. română din parohia Jimborul mare și Chendremal, protopresbiteral Ungurașului, se publică concurs cu termen de 20 de zile dela prima publicare în foaia «Telegraful Român».

Salarul impreunat cu postul învățătoresc e 1200 coroane, și anume: 450 cor. dela parohia Jimborul mare, 150 coroane dela parohia Chendremal și 600 coroane ajutor dela Preaveneratul Consistor arhidicezan.

Adausele de salar la timpul său se vor cere dela stat, dar în cas de denegare parohiile nu iau responsabilitate pentru ele, nici se obligă a le solvi.

Rugările de concurs instruite conform normelor din vigoare sunt a se sub șterne în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, și concurenții, au a se prezenta la biserică din Jimborul mare, în vre-o Dumineacă sau sărbătoare, ca să cânte, având cel ales a cânta cu școlarii la liturghie.

Cei ce vor documenta, că sunt în stare a conduce corul înființat vor fi preferați.

Fizeș-Sânpetru 25 Oct. 7 Nov. 1917

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Unguraș în conțelegeră cu comitetul parohial respectiv ca senat scolar.

Pavel Roșca,
protopresbiter.**S'a pierdut**

din hotarul comunei Bungard, comitatul Sibiu, o **șapă**, de 6 ani, de coloare roșie, la piciorul stâng dinainte osul mort, pată albă în frunte, coada de jumătate rezetată. — Cine o va afla, să își înștiințeze pe jos semnatul locuitor în Bungard și va primi o recompensă de 50 coroane.

(223) 2-3 Lina George Bucurenciu.

Cursul de scris cu mașina se începe în 15 Noemvrie a. c. Adresa la administrația foii. (221) 3-3

Nr. 357/917.

(222) 3-3

A apărut

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidicezane

Carte de rugăciune,

în care se cuprind: Rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei Treimi; rugăciunea către Dumnezeu Fiul; Psalmul „Miluște-mă Dumnezeule”, etc.; rugăciunile mesei; Simbolul credinței; rugăciune de seara; rugăciune către Dumnezeu Tatăl; rugăciunea sfintei crucii; rugăciune către domnul nostru Iisus Cristos și rugăciune la nenorociri și alte necazuri.

Se află în deposit spre vânzare la Librăria arhidicezană, și se vinde legată în coloare roșie și vânătă cu **40 fileri**.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Preoților, profesorilor și învățătorilor, la comande de cel puțin 50 exemplare, pe lângă achitarea prețului sau expedierea cu rambursă, li se dă **20%** rabat.

Este o carte de rugăciune foarte corespunzătoare nu numai pentru trebuințele sufletești ale ori căruia creștin, ci și ca dar la copii, precum și pentru ostiajii din resboi, atât după cuprins, cât și după format și exterior.

A apărut:

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidicezane

Rânduiala Liturgiei

și
Carte de rugăciune
pentru tinerimea gr.-or. ort. române

în care se cuprind: Rânduiala liturgiei; rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei Treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; psalmul 50 „Miluște-mă Dumnezeule” etc.; Simbolul credinței; tropare de cerere; rugăciunea sfântului Efrem; rugăciunile mesei; rugăciune de toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu; rugăciune către sfântul Nicolae; rugăciune înainte de mărturisire; rugăciunea înainte de împărtășirea cu s. cuminecătura ale marilor Vasile și Ioan Gură de aur; rugăciuni după împărtășirea cu s. cuminecătura; rugăciunile de seara și rugăciunea cinstitei cruci.

Se află în deposit spre vânzare la Librăria arhidicezană, și se vinde legată frumos, în coloare roșie, cu **60 fileri**.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Revăzătorilor li se dă rabat **20%**.**„Biblioteca Șaguna”**

Redactată de Dr. I. Lupăș, Săliște.

Nr. 16-36.

Mângăiați poporul!

Cuvântări bisericești
de

Dr. Ioan Lupăș

și alții preoți din protopiatul Săliștei.

Se află de vânzare la Librăria Arhidicezană în Sibiu-Nagyszeben.

Prețul unui exemplar: Broșat cor. 2'50, legat cor. 3—, porto 20 fileri.

A apărut și se află de vânzare la Librăria Arhidicezană din Nagyszeben — Sibiu :

Tipicul bisericii ortodoxe

înlocuit pentru trebuințele preoților români și ale elevilor seminariai

Aurel Popoviciu,

duhovnic-econom seminarial, instructor de cantică bisericești și de tipic.

Aprobat de Preaven. Consistor arhidicezan prin decisul din 21/VII 1916. Nr. 7238 B.

Se vinde numai legat cu **5 Cor.**
plus **50 fil.** porto, recomandat.

Anunț.

Să redus prețurile cărților:

1. Arhiepiscopul și metropolitul Andrei baron de Șaguna, de N. Popea, arhim. și vicar arhiepiscopesc, dela 5 cor. la **2 cor.**

2. Memorialul arhiepiscopului și metropolitului Andrei baron de Șaguna, sau luptele naționale politice ale românilor 1846-1873, de N. Popea, arhim., vic. arhiep. Tomul I, dela 2 cor. 60 fil. la **2 cor.**

3. Însemnările unui trecător. Crâmpene din sbuciumările dela noi, de O. Goga, dela 3 cor. la **1 cor. 50 fil.**

4. Desvoltarea primatului papal și înfluența lui asupra creștinătății. Cercetări istorice, de S. Popescu, dela 1 cor. 25 fil. la **50 fil.**

Librăria arhidicezană.

A apărut și se găsește de vânzare la Librăria Arhidicezană în Sibiu Nagyszeben:

Calendarul arhidicezan

pe anul 1918

și cuprinde o bogată materie de citit, din care amintim următoarele: Putere și șicsușină, povestire induioșatoare din vremea împăratilor dela Roma. Domnitorul nostru Carol IV. La moartea lui Titu Maiorescu. Scăpat din mâinile rușilor, întâmplări din răsboi, spuse de Aurel Crenian. Unul care promite, însemnările despre poetul G. B. dela «Drapelul». Tatăl orfanilor, o aleasă povestire, Fluerul lui Pintea, din popor, cu versuri frumoase de St. O. Iosif. Cartea ursuitei, fapt cu învățătură. Despre poame. Păstrarea sănătății, povește prețioase. Pentru economii: despre nutrețuri potrivite, câteva boale de animale și a pedepsirile copiilor, sfaturi de trebuință neapărată pentru părinți. Gânduri, ghicitori, glume și a.

Calendarul arhidicezan pe 1918 este împodobit și cu șapte chipuri interesante din răsboi, și adeca: Profesorii dela gimnaziul gr.-or. român din Brașov, căzuți în răsboi: Al. Bogdan, V. Micula și D. Nistor; apoi: adăposturi de trupe austro-ungare; mitralieră în poziție, și figuri de albanezi dela Scutari.

— In celealte părți ale Calendarului sunt: Cronologia, zilele și lunile de peste an, mersul vremii, Casele dominoare, tarifele nouă de poștă și de timbre, însemnarea târgurilor, aranjate după alfabet și luni. Extras din catalogul librăriei arhidicezane despre depositul de cărți bisericești, școlare, regulamente, blanchete și icoane.

Calendarul s'a tipărit în două ediții: o ediție cu șematismul bisericii ort. rom. din Ungaria și Transilvania, cu evidență pentru oficiile protopresbiteral, parohiale, catehezi și învățători, și o altă ediție, fără șematism.

Şematismul se vinde și în broșură separată, cu 1 Cor. plus portopostal 20 fil.

Atât librăriilor, cât și particularilor, pentru desfacere se dă rabat.

Prețul: { Ediția cu șematism **2 Coroane** plus portopostal **20 fileri**.
" fără " **1 Cor. 20 fil.** " <